

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puskarski

Protokolant Kinga Sternik

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry
w sprawie **D. M.**

o wydanie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 20 marca 2024 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze

z dnia 15 maja 2023 r., sygn. akt VI Ka 292/23

zmieniającego wyrok łączny Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze

z dnia 9 lutego 2023 r., sygn. akt II K 1650/22,

1. oddala kasację;

**2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. KK.S. -
Kancelaria Adwokacka w J. - kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście)
zł tytułem wynagrodzenia dla obrońcy wyznaczonego z urzędu;**

**3. zwalnia skazanego od ponoszenia kosztów postępowania
kasacyjnego obciążając nimi Skarb Państwa.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

D.M. wniósł o wydanie wyroku łącznego obejmującego następujące skazania:

1. Sądu Rejonowego w Lubinie z dnia 13 listopada 2019r. w sprawie o sygn. akt II K 918/19 za występki z art. 278§3 k.k. w zw. z 13§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełniony 20 maja 2019r. oraz za występki z art. 13§1 k.k. w zw. z art. 278§3 k.k. w zw. z 13§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;
2. Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 10 września 2020r. w sprawie o sygn. akt II K 396/20 za występki z art. 278§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełniony 28 października 2019r. na karę roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności;

objęte wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z 2 lipca 2021r. w sprawie o sygn. akt II K 66/21, którym orzeczono karę łączną pozbawienia wolności wykonywaną w okresie od 4 do 5 czerwca 2019, od 8 lutego 2021 do 19 lipca 2021 oraz od 8 sierpnia 2021 do 23 grudnia 2022,

3. Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Fabrycznej we Wrocławiu z dnia 26 kwietnia 2021r. w sprawie o sygn. akt II K 113/20 za występki z art. 278§1 k.k. popełniony 2 lipca 2019 na karę roku pozbawienia wolności (karę wykonuje od 23 grudnia 2022);
4. Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 8 października 2021r. w sprawie o sygn. akt II K 374/21 za występki z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. popełnione od 5 do 15 maja 2020 na karę roku pozbawienia wolności.

Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze w dniu 9 lutego 2023r. wydał wyrok łączny, w sprawie II K 1650/22, którym objął skazania opisane powyżej w pkt od 1 do 3 i orzekł karę łączną 3 lat pozbawienia wolności, a w pozostałym zakresie postępowanie umorzył.

Wyrok ten zaskarżony został osobistą apelacją skazanego oraz jego obrońcy, w której podniesiono zarzuty:

1. naruszenia przepisów prawa materialnego tj. art. 4§1 k.k. 85 k.k. i art. 81 ustawy z dnia 19.06.2020r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i połączenie

wyrokiem łącznym wyroków opisanych w pkt. 1,2 i 3 części wstępnej wyroku, co w konsekwencji miało wpływ na orzeczenie wobec skazanego kary łącznej w wymiarze 3 lat pozbawienia wolności, podczas gdy skoro jeden z wyroków uprawomocnił się przed 24.06.2020r. tj. wyrok Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze Wydział II Kamy z dnia 13.11.2019r. II K 918/19, zaś pozostałe wyroki po 24.06.2020r., wobec czego Sąd I instancji winien przy zastosowaniu art. 4§1 k.k. rozważyć, które przepisy dotyczące wymiaru kary łącznej obowiązujące przed czy po 24.06.2020r. będą względniejsze dla skazanego, co w realiach niniejszej sprawy wskazuje, że względniejsze dla skazanego będą przepisy dotyczące wymiaru kary łącznej obowiązujące przed 24.06.2020r., a więc wyrokiem łącznym należy połączyć wyroki opisane w pkt. 3 i 4 części wstępnej wyroku, tj. wyrok Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze Wydział II Karny z dnia 26.04.2021r. sygn. akt II K 113/20, wyrok Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze Wydział II Karny z dnia 08.10.2021r. sygn. akt II K 374/21 zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze Wydział VI Karny Odwoławczy sygn. akt VI Ka 709/21, co uzasadnia wymierzenie kary na zasadzie pełnej absorpcji z uwagi na bliskość przedmiotową, podmiotową i czasową popełnionych przestępstw, jak również z uwagi na pozytywną opinię skazanego wymierzenie skazanemu w wyroku łącznym kary łącznej roku pozbawienia wolności

2. błędu w ustaleniach faktycznych mającego wpływ na treść orzeczenia, polegającego na uznaniu, że dla prawidłowego przebiegu resocjalizacji skazanego D.M. należy mu wymierzyć karę łączną w wymiarze 3 lat pozbawienia wolności, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że skazanemu należało wymierzyć karę łączną przy zastosowaniu zasady zbliżonej do pełnej absorpcji, mając na uwadze pozytywną opinię o skazanym oraz bliskość, przedmiotową podmiotową i czasową przestępstw objętych wyrokami podlegającymi łączeniu
3. rażącej niewspółmierności orzeczonej wobec skazanego kary w wymiarze 3 lat z uwagi na fakt, że Sąd I instancji nie uwzględnił w należytych stopniu okoliczności zaistniałych po popełnieniu przez skazanego analizowanych czynów, a zwłaszcza pozytywnej opinii o skazanym, w sposób niewłaściwy

dokonał ustaleń w zakresie bliskości podmiotowej, przedmiotowej i czasowej popełnionych przestępstw, co przemawia za orzeczeniem wobec skazanego kary łącznej objętej wyrokiem łącznym na zasadzie zbliżonej do pełnej absorpcji i wymiaru kary 1 roku i 9 miesięcy pozbawienia wolności.

Podnosząc powyższe obrona wniosła o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i na podstawie art. 86 §1 k.k. w zw. z art. 81 ustawy z dnia 19.06.2020r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID 19 w zw. z art. 4§1 k.k. połączenie kar pozbawienia wolności orzeczonych w pkt. 3 i 4 części wstępnej wyroku i wymierzenie skazanemu kary łącznej roku pozbawienia wolności.

Z ostrożności procesowej obrona wniosła ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie wobec skazanego D.M. kary łącznej pozbawienia wolności z zastosowaniem zasady zbliżonej do pełnej absorpcji, tj. w wymiarze 1 roku i 9 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze wyrokiem z dnia 15 maja 2023r. w sprawie VI Ka 292/23 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że obniżył orzeczoną karę łączną do 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności, a w pozostałej części utrzymał go w mocy.

Kasację od tego wyroku wywiódł obrońca skazanego, zarzucając w niej:

1. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 437§1 k.p.k. w zw. z art. 457§3 k.p.k. poprzez rażąco nieprawidłowe przeprowadzenie kontroli instancyjnej oraz nienależyte, nierzetelne oraz pozbawione wnikliwej analizy rozważenie przez Sąd Okręgowy zarzutu zawartego w apelacji skazanego dotyczącego możliwości połączenia wyrokiem łącznym wyroków Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 10.09.2020r. sygn. akt IIK 396/20, wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia- Fabrycznej z dnia 26.04.2021r. IIK 113/20 i wyroku Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 08.10.2021r. sygn. akt II K 374/21 i uznanie, iż takie łączenie byłoby sprzeczne z zasadą, iż Sąd winien łączyć kary za przestępstwa, które pozostają w pierwszym

chronologicznym zbiegu, zaś pierwszym chronologicznym skazaniem w zbiegu był wyrok Sądu Rejonowego w Lubinie z dnia 13.11.2019r. II K 918/19, co miało wpływ na utrzymanie wyroku Sądu I instancji w mocy w zakresie niekorzystnego dla skazanego połączenia kar, a co również w konsekwencji miało wpływ na naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 81 ustawy z dnia 19.06.2020r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19, podczas gdy zasada, iż Sąd winien łączyć kary za przestępstwa, które pozostają w pierwszym chronologicznym zbiegu ma zastosowania do niniejszej sprawy, lecz jedynie co do wyroków, które zapadły i uprawomocniły się po dniu 24.06.2020r., a to z uwagi na treść art. 81 ustawy z dnia 19.06.2020r., a więc po dacie wejścia w życie nowych przepisów dotyczących wymiaru kary łącznej, zaś pierwszym chronologicznym skazaniem po tej dacie był wyrok Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 10.09.2020r. sygn. akt II K 396/20, który mógł zostać połączony z wyrokami Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu z 26.04.2021r. sygn. akt II K 113/20 oraz Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 08.10.2021r. w sprawie II K. 374/21 zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze VI Wydział Karny Odwoławczy z dnia 28.09. 2022r. sygn. akt VI Ka 709/21, albowiem czyny objęte tymi wyrokami zostały popełnione w dniach 28.10.2019 (II K 396/20), 02.07.2019r (II K 113/20) i od 05 do 15 maja 2020r. (II K 374/21) zanim zapadł pierwszy wyrok chociażby nieprawomocny co do któregośkolwiek z nich tj. wyrok Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 10.09.2020r. sygn. akt II K 396/20.

2. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego mających istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 437 §1 k.p.k. w zw. z art. 457 §3 k.p.k. poprzez rażąco nieprawidłowe przeprowadzenie kontroli instancyjnej oraz nienależyte, nierzetelne oraz pozbawione wnikliwej analizy rozważenie przez Sąd Okręgowy zarzutu zawartego w apelacji obrońcy i skazanego dotyczącego możliwości połączenia wyrokiem łącznym wyroków Sądu

Rejonowego dla Wrocławia- Fabrycznej z dnia 26.04.2021r. II K 113/20 i wyroku Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 08.10.2021r. sygn. akt II K 374/21 i uznanie, iż ze względu na daty prawomocnych skazań wyroki te mogą być rozważane wyłącznie w kontekście stanu prawnego obowiązującego od dnia 24.06.2020r., co miało wpływ na utrzymanie wyroku Sądu I instancji w mocy w zakresie niekorzystnego dla skazanego połączenia kar, a co również w konsekwencji miało wpływ na naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 4§1 k.k., 85k.k. i 86 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 24.06.2020r. i art. 81 ustawy z dnia 19.06.2020r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19, podczas gdy przepisy art. 81 ustawy z dnia 19.06.2020r.,. nie wyłączają zastosowania art. 4§1k.k. i wówczas Sąd stosując przepisy względniejsze dla skazanego tj. obowiązujące przed 24.06.2020r., do czego uprawniał fakt uprawomocnienia się jednego z wyroków przed 24.06.2020r. tj. 11 K 918/19 oraz okoliczność, iż wszystkie czyny objęte wyrokami II K 918/19, II K 374/21 i II K 113/20 zostały popełnione przed wejściem ustawy nowelizującej z dnia 19.06.2020r, winien połączyć wyroki z dnia 26.04.2021r. sygn. akt II K 113/20 i z dnia 08.10.2021 r. sygn. akt II K 374/21 pomimo, że zapadły one po 24.06.2020r. i mimo, że wyrok z dnia 13.11.2019r. został już wykonany.

Podnosząc powyższe obrona wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i zmienionego nim wyroku Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze i przekazanie Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja wniesiona w niniejszej sprawie jest o tyle zasadna, że opisuje uchybienie, które rzeczywiście zaistniało, choć już nie dotyczy to przywołania obrażonego przepisu procesowego, gdyż, jak wydaje się, intencją skarżącego było wskazanie na naruszenie art. 433§2 k.p.k., a nie art. 437§1 k.p.k., któremu Sąd Odwoławczy niewątpliwie nie uchybił, skoro doszło do zmiany zaskarżonego wyroku.

Jak wnioskować należy z treści rozstrzygnięcia i uzasadnienia wyroku łącznego Sądu Rejonowego orzekając o karze łącznej zastosował on przepisy obowiązujące w czasie orzekania, a więc zmienione ustawą z dnia 19 czerwca 2020r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U z 2020r., poz.1086).

Bezsprzecznie jednak, zarówno przypisane przestępstwa popełnione zostały przez skazanego, jak i prawomocne wyroki co do nich zapadły, zarówno pod rządami przepisów o łączeniu kar obowiązujących w latach 2015 – 2020, jak i pod rządami wskazanej powyżej ustawy.

Oznacza to, że nie będzie miała tu zastosowania reguła kolizyjna z art. 81 ust.2 „ustawy covidowej” (*przepisy rozdziału IX ustawy – Kodeks karny, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy*), lecz ogólna zasada z art. 4§1 k.k.

Sąd winien zatem zbadać, który z dwóch systemów prawnych regulujących łączenie kar w ramach wyroków łącznych jest względniejszy dla sprawcy.

Opierając się na „ustawie covidowej”, zastosowanej przez Sądy obu instancji, prawidłowo przyjęto, że możliwe jest połączenie jedynie trzech pierwszych z opisanych na wstępie wyroków, czwarty zaś z nich, nie podlega łączeniu.

Oznacza to, że połączeniu podlegały kary pozbawienia wolności:

- 8 miesięcy (z wyroku II K 918/19),
- 20 miesięcy (z wyroku II K 396/20),
- 12 miesięcy (z wyroku II K 113/20).

Granicami zatem możliwej do wymierzenia kary łącznej pozbawienia wolności był przedział od 21 miesięcy do 40 miesięcy. Ostatecznie wymierzono karę łączną 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności (32 miesiące). A dodatkowo wykonaniu podlegała kara roku pozbawienia wolności (z wyroku II K 374/21) . **Łącznie dawało to do odbycia przez skazanego okres 3 lat i 8 miesięcy kary pozbawienia wolności.**

Gdyby natomiast zastosować przepisy obowiązujące przed dniem 24 czerwca 2020r. (ustawa z dnia 20 lutego 2015r. o zmianie ustawy – Kodeks karny

oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2015r., poz.396), a więc od 1 lipca 2015r. to łączeniu podlegałyby tylko te kary, które podlegają wykonaniu, a więc:

- 12 miesięcy (z wyroku II K 113/20),
- 12 miesięcy (z wyroku II K 374/21).

Kary z pkt 1 i 2 – opisane na wstępie – zostały wykonane jako objęte wyrokiem łącznym w sprawie o sygn. akt II K 66/21 – karą łączną roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności (22 miesięcy).

Granicami zatem możliwej do orzeczenia kary łącznej byłby przedział od 12 miesięcy do 24 miesięcy. Średni zatem wymiar kary łącznej (a taki przyjmowały sądy wydając zaskarżone wyroki) wyniósłby 18 miesięcy – rok i 6 miesięcy kary pozbawienia wolności. Dodatkowo wykonaniu podlegała kara roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności (już odbyta). **Łącznie dawałoby to do odbycia przez skazanego okres 3 lat i 4 miesięcy kary pozbawienia wolności** – stosując analogiczną zasadę wymiaru kary, jak w zaskarżonym wyroku – asperacji.

Jak wynika z powyższego zestawienia, względniejsze dla D. M. przy orzekaniu kary łącznej były przepisy, obowiązujące w latach 2015 – 2020, a więc nie te, które zastosowały Sądy wydające w niniejszej sprawie zaskarżone wyroki.

W tym kontekście, zarzuty podniesione w kasacji należało uznać za zasadne o tyle, że wskazały na naruszenie prawa, w szczególności zaś wadliwą kontrolę instancyjną w zakresie zarzutu nieuwzględnienia normy kolizyjnej z art. 4§1 k.k. Skutkiem powyższego jednak nie mogło być uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, gdyż nie został spełniony drugi warunek skuteczności kasacji z art. 523§1 k.p.k. – uchybienie to nie miało istotnego wpływu na treść zapadłego w sprawie wyroku (a w niniejszej sprawie nie zachodziła żadna z bezwzględnych przesłanek odwoławczych). Pomijając już bowiem stosunkowo niewielką różnicę pomiędzy wymierzoną karą łączną, a karą możliwą do wymierzenia w oparciu o przepisy względniejsze, to decydujące dla takiej oceny są zmienione okoliczności faktyczne sprawy. Jak wynika bowiem z uzyskanego przez Sad Najwyższy wydruku NOE – SAD z dnia 20 marca 2024r. (k.44 akt Sądu Najwyższego) skazany D. M. w dniu 4 grudnia 2023r. zakończył odbywanie w Zakładzie Karnym w S. kary łącznej z zaskarżonego wyroku. Oznacza to zatem, że nawet gdyby doszło obecnie do uchylenia zaskarżonego wyroku, Sąd Okręgowy

mógłby w niniejszej sprawie orzekać jedynie w oparciu o przepisy „ustawy covidowej”, gdyż przepisy wcześniejsze pozwalały tylko na łączenie kar, które nie zostały jeszcze wykonane. Tym samym, Sąd i tak, nie mając już wyboru pomiędzy różnymi ustawami, orzekać musiałby w oparciu o przepisy tej samej ustawy, co zastosowana w zaskarżonym wyroku.

Uchylenie wyroku nie mogłoby zatem w najmniejszym stopniu doprowadzić do poprawy sytuacji procesowej skazanego. Zaistniałe naruszenie prawa nie miało zatem ani charakteru rażącego ani nie mogło mieć istotnego wpływu na treść zapadłego wyroku.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

[J.J.]

[ał]